

Család és hivatás mindvégig jól megfért egymás mellett...

SZERZŐ: NAGY ZOLTÁN

A hetvenes években viszonylag kevés hölgy hallgatója volt a magyar agráregyetemeknek. Még kevesebben voltak, akik közülük agrármérnökként a gyakorlatban helyezkedtek el, és közvetlenül vagy közvetve kapcsolatban is maradtak a mezőgazdasági termeléssel.

Utóbbiak közé tartozik Dózsa Lászlóné – ahogyan sokan ismerik Schiszler Ágota –, aki állattenyésztő szakirányú agrármérnöki, majd vállalatgazdálkodási szakmérnöki diplomával gyakorolja elkötelezetten ma is a hivatását. Igaz, a kezdetekben végzett gyakorlati munka után jó ideje megváltozott munkakörben, a Veszprém Megyei TESZÖV alkalmazottjaként segíti a szövetkezetek utódszervezeteinek, gazdasági társaságoknak a munkáját.

A szövetkezeti mozgalom és az ott végzett munka – az összes előnye ellenére – ugyan sorvadóban van, de

a szervezeti, szervezési gyakorlat az utódcégekben is igényli a segítséget, és ő ebben állt, áll ma is a rendelkezésükre...

Szülei megtették, amit lehetett

Édesapja Schiszler Márton Bécsben született, majd szülei korai elvesztése után a parasztgazdálkodást folytató Rajkán élő nagyszülők nevelték. Majd nagyapja tragikus vonatbalesete után rokonokhoz került ötödik gyereként, nem túl jó körülmények közé.

Az elemi, majd a polgári iskola után aztán Mosonmagyaróváron, a

neves Holzhammer kereskedődinasztiánál tanulta ki a kereskedő szakmát, mert a paraszti munka nem volt kedvére való. Kereskedő szakmával került Balatonfűzfőre, a Népbolt hálózat üzletébe. Ott ismerte meg későbbi feleségét, aki tanítónőként végzett és dolgozott Fűzfő-Tobrukban. Helyben vásároltak házat és telepedtek le véglegesen, majd ott született meg Ágota lányuk.

Édesapja kvalitásait a kereskedelemben csillogtatta meg, hiszen a Veszprém megyei Élelmiszer-kereskedelmi Vállalat külker osztályát ve-

FOLYTATÁS A 124. OLDALON ►

▶ FOLYTATÁS A 122. OLDALRÓL

zette. Közvetlen kapcsolata is volt a mezőgazdasággal, ugyanis a családi házuknál tyúkokkal foglalkozott, tenyésztőjét és kisebb részben étkezési tojást termelt és értékesített. Ez a laza – szinte hobbi szintű, de eredményes – kapcsolata a mezőgazdasággal kimondatlanul is befolyásolta talán azt a döntést, hogy a biológiai érdek-

Ágota fél évet a növénytermesztésben töltött, majd Ósiben, az állattenyésztési ágazatban folytatta. Sertéstelepezető-helyettes státuszt kapott, ami azt jelentette, hogy naponta ingázott Várpalota és Ósi között, és teljes felelősséggel tartozott a 350 kocás telepi munka rendjéért, a szakmai tevékenységért. Nem éppen női munka volt ez közel egy évig – emlékszik

közévezetőknek később, akik megakadtak a munkájukban, akik elvesztették a szakmai, vezetői vagy éppen a lélektani fonalat a munkájuk során, vagy csak éppen azt várták, hogy egy szakemberrel építő jellegű eszmecsere folytassanak...

Önzetlenül szeret segíteni

Amikor a TESZÖV – akkor még közel 35 főt számláló, hatalmas, szakirányokra bontott – állományában Schiszler Ágota elkezdett dolgozni, még nem sejtették, hogy tulajdonképpen egy „szakpszichológust” kaptak. Olyan szinten érdekelte őt az emberek, a vezetők, a szervezeti élet sorsa, hogy azt nem lehetett nem észrevenni.

Ma is szembetűnő egy-egy beszélgetés kapcsán, hogy milyen módszeresen tud kérdezni, hogy aztán logikusan összerakja a válaszokból az emberi vagy szervezeti sorsokat, gondokat, hogy aztán orvoslásukra megoldást találhasson. Mert kétségtelenül nem az emberi kíváncsiság, sokkal inkább az élethelyzetek és azok problémamegoldása érdekli. Segíteni szeretne – természetesen önzetlenül –, a rendelkezésére álló lehetőségek keretein belül.

Nem volt és nem is lehetett kérdés, hogy képességeivel, „terápiás munkájával” bebetonozza magát egy olyan szövetség szervezetébe, ahol folyamatosan szervezni, segíteni kellett, ahol emberekkel kellett kommunikálni és a szövetkezetpolitikát népszerűsíteni.

A szövetkezeti mozgalom fénykorra volt a '80-as évek első fele, amikor a szövetségi kapcsolattartónak komoly feladatai voltak. Schiszler Ágota ebben volt nagyon jó, kedvelték őt a partnerek, hiszen nem is mindig a mély szakmai beszélgetések, elemzések jelentették a feladatot, sokkal inkább a személyes kommunikáció, a kapcsolattartás, a jó munkamorál és hangulat megteremtése, valamint a tettekre készség fenntartása.

Persze voltak kötelezettségek is, hiszen a beszélgetések elemzése, beszámoló elkészítése szintén a munka részét képezte. Csakúgy, mint az eredmények összegzése, értékelése, a jobbítás szándékával. Élő kapcsolat volt ez, és „első kézből” temérdek információhoz lehetett jutni, ami nem eltávolodást jelentett a szakmától,

A Dózsa család élete összefonódott a mezőgazdasággal

lődéssel bíró Ágota lányát az agrárpályára irányítsa. Ő Veszprémben, a Lovassy László Gimnáziumban megszerzett érettségi után ugyan eleinte az orvosi, majd a tanári pálya iránt is érdeklődött, de végül a baráti kör enyhe nyomására az agráregyetemre jelentkezett és nyert felvételt, Mosonmagyaróvárra.

Pedagógiát és kereskedelmi szemléletet örökölt

Az egyetemi évek csodálatosan teltek, szép volt a kisváros, jó volt az évfolyam, a kollégiumi hangulat. Rengeteg alkalom kínálkozott a szórakozásra, a kikapcsolódásra, és remek programok színesítették az öt éves tanulmányi időt.

Igaz, nem telt ki teljesen az öt év fontos esemény nélkül, hiszen Ágota az utolsó évben már férjhez ment Dózsa Lászlóhoz, aki egy évfolyammal korábban végzett, és az Alsótengelici ÁG-ban kezdett dolgozni. Oda várta ifjú feleségét is gyakorlatra, majd amikor ő is megszerezte a diplomáját, akkor mindketten Várpalotán, a helyi szövetkezetben kezdtek dolgozni.

vissza –, de aztán várták az első gyermeküket, és hamarosan az anyai feladatok töltötték ki a hétköznapokat.

Időközben részt vett a vállalatgazdálkodási szakmérnöki képzésben, és szintén Mosonmagyaróváron szerezte meg második diplomáját. A gyermekgondozási „szünet” után természetesen visszament a tsz-be, de már üzemgazdász munkakörbe, és az elemző munkát végezte 1981 májusáig, amikor elfogadta a Veszprém Megyei TESZÖV állásajánlatát.

Visszatérve a gyakorlati mezőgazdaságban eltöltött évekre, ma is nagyon hasznosnak és emberközelinek érzi azt a munkakörnyezetet, azt a közeget, amit kár lett volna kihagyni. Itt tanulta meg az „egyszerű emberekkel” való kommunikációt és annak fontosságát, ugyanis ezt követően sokkal egyszerűbben és természetesebben tudott hidat építeni az eltérő tudásszintű emberek között. Szakmai, pedagógiai és ideológiai különbségeket tudott egyszerű, de érthető kommunikációval megszüntetni, ha szükség volt rá. Megnyerő egyéniségével, dekoratív megjelenésével és meggyőző érveléseivel sokat segített olyan felső- és

FOLYTATÁS A 126. OLDALON ▶

▶ FOLYTATÁS A 124. OLDALRÓL

sokkal inkább közeledést, szinten tartást és naprakészséget...

Ágota úgy fogalmaz, hogy nincs eltelve magától, mert nagy dolgokat sem ő, sem a kollégák nem csináltak abban az időben, mégis várták őket, szívesen beszélgettek velük a szakemberek, és szívesen osztották meg a gondolataikat és mesélték el személyes vagy munkasikereiket is...

A TESZÖV mint munkahely

Dózsaéknál családi állásfoglalásként hangzik el gyakorta, hogy addig kell dolgozni, ameddig annak nincsenek fizikai korlátai, hiszen a „munka élteti az embert”. Mivel a gyerekeik ritkán látogatnak haza, unokák még nincsenek, ezért az idő hasznos eltöltése is megköveteli a munkát.

Ágota szeret dolgozni, emberek közt lenni, frissen megjelenni a munkahelyén.

A szövetkezet intézménye szinte már a múlt; a korábbi megyei adatok szerint 30-40 közötti termelőszövetkezet volt Veszprémben. Ma 15 olyan gazdálkodó szervezet van TESZÖV tagsággal, akik igénylik is a törődést. Vannak olyan térségek a megyében – mint például Sümeg körzete –, ahol a hajdani hatalmas tsz helyén szinte nincs is szervezett, nagyobb méretű gazdálkodó egység. Ugyancsak ilyen a Balaton-felvidék is, ahol szintén az látszik, hogy a szövetkezetek után nincs felelős tulajdonos. Olyan gondozatlan, gondozatlan állapotok vannak így az idegenforgalom szeme előtt, amelyek rossz fényt vetnek a magyar mezőgazdaság általános állapotára.

A TESZÖV hatásköre erősen megcsönkült, ráhatása csak azokra a gazdálkodó szervezetekre van, amelyek egyébként is összeszedetten dolgoznak, a privatizált területek nagy részén pedig pusztul minden, a korábbi virágzó mezőgazdasági tevékenységnek nyoma sincs. Persze, nem magas AK-értékkel bíró területek ezek, de a megfelelő művelési ággal szépen karbantartott vidék volt ez, és eredményes művelés folyt korábban.

Szomorú ezt látni – mondja Schiszler Ágota –, különösen úgy, hogy hiányzik a tulajdonosokból a tenni-akarás, nem érzik a felelősséget, és nem gyakorolják a művelési kötelezettséget sem. Ugyanígy említhető Devecser környéke is, ahol valamikor nagyon eredményes vegyes gazdálkodás folyt.

Nosztalgizálásnak tűnik, de tény az is, hogy a megye egyébként nem túl erős mezőgazdasági tevékenysége, termelése, produktum előállítása jó esetben a felére esett vissza. Azzal, hogy eltűntek a tsz-ek és az általuk támogatott háztáji termelés, rengeteget vesztett a vidék, a vidéki társadalom. Erről tanúskodnak a ma is nagyon jól működő – akár a MOSZ-szal karöltve szervezett – TESZÖV-rendezvények, ahol a meghívottak szívesen beszélnek a múltról, a jól szervezett termelésről, a háztáji kiszolgálásáról, egyáltalán az akkori boldogulás lehetőségeiről. Harminc év távlatából is szívesen felemlítik azt a gazdasági modellt azok az emberek, akik átérték, és még élnek... Ezt a nosztalgiaélményt és az ezt segítő évente – minden július első hétvégéjén – megtartott szövetkezeti napot várják az emberek és szervezők egyaránt. Az

ünnepi beszéd megtartására pedig jellekorabeli vezetőket hívnak meg.

A Veszprém Megyei Mezőgazdasági Termelők Szövetsége ma három fővel dolgozik. A jövő azonban nagyon homályos, hiszen eltűnt az emberekből a szövetkezeti mozgalom és a szövetkezés iránti bizalom. Nem működnek a TЭСZ-, BЭСZ-kezdeményezések akkor sem, ha tudja a tagság, hogy másképpen pedig nem fog menni, hiszen egyedül senki nem képes sem jelentős piaci értelemben vett mennyiség, sem konstans minőség előállítására...

Család és a szakma elválaszthatatlan

A Dózsa család élete összefonódott a mezőgazdasággal. Korábban a szövetkezeti termelési gyakorlattal, hiszen ezt tanulták a szülők, ez adta számukra a kenyérkeresetet. Aztán a rendszerváltás utáni időszakban – ahogy mások élete is megváltozott – náluk is történtek változások. A szövetkezeti munka lassan megszűnt, átalakult. A családfő, Dózsa László a magánszférában – nem szakadva el a mezőgazdaságtól –, a kereskedelembe talála meg a számítását. Ágota viszont kitarzott a TESZÖV-nél tovább folytatódó munkája mellett, amellyel elkísérték a szövetkezeteket az átalakulásokig, majd ezt követően tovább segítve a társasági formában folyó munkát.

Gergő fiuk szintén Mosonmagyaróváron szerzett agrármérnöki diplomát. Ezt követően egyetemi kapcsolatok segítségével Hollandiában tanult további egy évet – ahol a Dronteni Agráregyetemen szintén diplomát szerzett –, és mellette dolgozott is, megismerve a nyugati munkastílust és munkakörülményeket. Hazatérve Hollandiából, kis idő után Bécsben az RWA-nál vállalt munkát, majd ismét a tanulást választotta. Az Andrássy Gyula német nyelvű egyetemre került, ahol szintén diplomát szerzett, közben a NAK-nál, jelenleg pedig a MOSZ-nál dolgozik. Mindemellett pedig alkalmanként a családi vállalkozásban is talál magának kiegészítő munkát...

Ágota – otthon csak Babu – lányukkal édesanyja szerette volna titokban saját álmait megvalósítani, és a nagyon jó tanuló lányt szívesen irányította volna az orvosi egyetem

Kertészkedés és a szőlészkedés színesíti a mindennapjaikat

felé. Ez a „kísérlet” azonban nem sikerült, ő inkább a közgazdasági pályát választotta, és a Corvinus Egyetemen kezdte meg – maximális vitt pontszámmal bekerülve – a tanulmányait, angol nemzetközi gazdálkodás szakon. Az alapképzést Budapesten, majd párhuzamosan ösztöndíjjal Rómában is abszolválta, és Olaszország olyannyira megtetszett neki, hogy a mesterképzést már – sikeres angol nyelvű felvételi után – Milánóban, az európai mércevel mérve is nagyon színvonalas Bocconi University falai között végezte. Ma is ott dolgozik, egy pénzügyi befektető és tanácsadó cégnél, ahol nagyon jól érzi magát.

Nem lehet nem beszélni hosszasan egy portré keretében a gyerekek, az utódok sorsáról, hiszen a szülő életének abszolút részét képezik, bármennyi idősök is – mondja Ágota –, hiszen az ember saját sikereként éli meg az elért eredményeiket. A szülők nevelési koncepciójának kiteljesedése ez, visszaigazolás, ami elégedettséget, megnyugvást okoz.

Balatonfüreden – szépen gondozott családi házban – él a Dózsa házaspár,

Balatonfüreden – szépen gondozott családi házban – él a Dózsa házaspár

ahol a kertészkedés, a szőlészkedés színesíti a mindennapjaikat. Gyönyörű a környezet, amely zavartalan pihenést, kikapcsolódást biztosít, ugyanakkor sok munkával is jár.

De nem tudnak meglenni a munkába járás rituáléja nélkül sem. László Veszprémben a családi vállalkozást vezeti, Ágota pedig – nyugdíjasként ugyan, de – változatlanul a még működő TESZÖV napi feladatait végzi,

elégedetten és töretlen kedvvel. Nem hiányzik életükből a derű, a nevetés, a programokkal tarkított baráti összejövetel és az utazás sem. Az életet optimistán, alapvetően vidáman kezelik, és igyekeznek a mának élni, kiélni a pillanatot is. Nem terveznek előre, végzik a jóleső napi munkát és ezt végtelen szorgalommal teszik, egészségük érdekében és javára...